

ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİNİN TÜRKİYE DIŞ TİCARETİNDEKİ PAYI

Tarık GEDİK
Kadri Cemil AKYÜZ
Derya USTAÖMER

KTÜ Orman Fakültesi, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü, TRABZON
tgedik37@msn.com

Özet: Dış ticarete büyük ilerlemelerin sağlandığı son yıllarda sanayicilerin özellikle ihracatın artmasındaki payları çok büyüktür. Temmuz 2005 sonu itibariyle Türkiye'nin yıllık dış ticaret hacmi 177 milyar \$'dır. Ocak-Mayıs 2005 döneminde dış ticarete yaşanan olumlu gelişmelerin incelendiği bu çalışmada Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü verilerinden yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında her bir gümrük başmüdürlüğü için Ocak-Mayıs 2005 döneminde, ekonomik faaliyet kollarına göre dış ticaret değerleri, dış ticaret yapılan ilk 15 ülke, ülkemizde dış ticarete bulunan ve en fazla firma sayısı ile dış ticaret değerine sahip olan ilk 10 il incelenmiştir. Ayrıca orman ürünleri sanayinde yer alan ve dış ticarete adı geçen alt sektörlerle ait veriler araştırılmış ve dış ticaretteki payları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda en yüksek dış ticaret değerine mobilya ürün grubu ve en düşük dış ticaret değerine ise canlı ağaçlar ve diğer bitkiler sahip olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dış ticaret, ithalat, ihracat, orman ürünleri sanayi

THE PORTIONS OF FOREST PRODUCT INDUSTRY IN THE FOREIGN TRADE OF TURKEY

Abstract: Industrialist have an important role in the development of foreign trade due to big improvement of foreign trade values in the recent years. Turkey's annual foreign trade is 177 billion \$ by the end of July 2005. In this study, it was investigated the improvement of foreign trade during Jan-May 2005. Data were obtained from the Prime Minister Office Undersecretaries. In the extent of this study, foreign trade values according to economic activity branches were studied. Furthermore, foreign trade values realized at the same period according to country groups and 10 cities that have the most numbers of foreign trade firms in our country were investigated. In addition, the values belong to inferior sectors of forest products industries and their portions in the foreign trade were determined. According to results, the highest foreign trade value was found in furniture products group while the lowest foreign trade value was found in living trees and other plants.

Key words: Foreign trade, import, export, forest products industry

1. GİRİŞ

İhracat ve ithalat dengesinde iyi bir seviye yakalayan ülkemiz, sanayicileriyle her geçen gün yeni bir dış ticaret rekoruna koşmaktadır. Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) tarafından açıklanan 2005 yılı haziran ayı geçici dış ticaret verilerine göre, ihracat ve ithalat artış hızı bir miktar yavaşlamış ve ihracatı karşılama oranı gerilemiş olmasına rağmen haziran ayında ihracat % 9.7 oranında artarak 5.8 milyar dolara yükselmiştir. İthalat ise % 16.3 oranında artarak 9.8 milyar dolara yükselmiş, Ocak-haziran döneminde ise ihracat % 20.5 oranında artarak 35 milyar \$'a ve ithalat da % 21.3 oranında artarak 55 milyar \$'a yükselmiştir (1).

Temmuz 2005 sonu itibari ile Türkiye'nin yıllık dış ticareti 177 milyar \$'la rekor düzeye ulaşmıştır. Buna bağlı olarak Türkiye'nin dış ticaret açığı da yaklaşık 39 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre, son bir yıllık dönemde 69 milyar \$'lık ihracat gerçekleştirilmiştir. Yıllık ithalat ise 108 milyar \$ seviyesine çıkmıştır. Böylece dış ticaret hacmi yıllık bazda 177 milyar \$ olmuştur. Aynı dönemde yıllık dış ticaret açığı ise 38.9 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Geçen yılın temmuz ayı sonu

itibariyle yıllık bazda ihracat 56 milyar \$, ithalat ise 86.3 milyar \$ seviyesinde bulunurken, ticaret hacminin 142.3 milyar \$ olduğu bu dönemde, dış ticaret açığı ise 30.3 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. Son bir yıllık dönemde ihracatın 13.1 milyar \$, ithalatın ise 21.7 milyar \$ artışı gösterdiği görülmektedir. Son bir yılda dış ticaret açığı ise 8.6 milyar \$ daha büyümüştür (2).

Orman ürünleri sanayi diğer sanayi kolları arasında üretim, ithalat ve ihracattaki payı, çalışan sayıları gibi değişik parametrelerce önemli bir yere sahip bulunmaktadır. Ocak-Mayıs 2005 döneminde ihracat değeri 294 milyon \$ olurken ithalatı ise 5.750 milyon \$'lık bir dış ticaret gerçekleşmiştir. Tarım ve ormancılık sektörü toplam ihracatta % 3.8'lik paya; ithalatı ise % 2.7'lik paya sahiptir (3). Orman ürünleri sanayinin Türkiye ekonomisi açısından öneminin ortaya konulması sanayinin yapısal gelişmesine yönelik ayrıntılı bir araştırma niteliği taşımaktadır.

2. MATERYAL ve YÖNTEM

Ekonomideki gelişmeleri incelemek ve Ocak-Mayıs 2005 döneminde dış ticarete yaşanan olumlu ilerlemeleri irdelemek için yapılan bu çalışmada Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü istatistik verilerinden yararlanılmıştır (3). Araştırmada kullanılan veriler 1999-2004 yılları arasında kesinleşmiş dış ticaret değerleridir. Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü istatistik verileri bilgisayar ortamında alınmış ve Excel ortamına aktararak sorgulama yöntemi ile değerlendirilmiştir. İnceleme kapsamında; Gümrükler Genel Müdürlüğü'ne bağlı her bir gümrük başmüdürlüğü için Ocak-Mayıs 2005 dönemindeki dış ticaret ile ekonomik faaliyet kollarına göre dış ticaret değerleri ele alınmıştır. Ayrıca 1999-2004 yılları arasındaki dış ticaret değerleri aylık ve yıllık olarak incelenmiştir. Yine Ocak-Mayıs 2005 döneminde dış ticaret yapılan ilk 15 ülke, ülke gruplarına göre dış ticaret ve ülkemizde dış ticarete bulunan ve en fazla firma sayısı ile dış ticaret değerine sahip olan ilk 10 ili inceleme kapsamında araştırılmıştır. Bunun yanında orman ürünleri sanayinde yer alan ve dış ticarete adı geçen alt sektörlerle ait dış ticaret bulguları da araştırma kapsamında ele alınmıştır.

3. BULGULAR ve TARTIŞMA

Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı, Gümrükler Genel Müdürlüğü bünyesinde faaliyette bulunan 18 başmüdürlüğünün Ocak-Mayıs 2005 dönemi için dış ticaret değerleri ve her bir başmüdürlük bazında verilen beyanname sayıları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde hem ihracatta hem de ithalatı en fazla beyanname veren ve dolayısı ile oran bakımından en yüksek değere sahip il İstanbul'dur. En az beyanname veren ve değer olarak en az yüzdeye sahip başmüdürlük Hakkâri ilinde yer almaktadır. Ocak-Mayıs 2005 döneminde Habur Gümrükleri Başmüdürlüğü'nde 7006 adet beyanname ile ihracat yapılırken sadece 187 beyanname ile ithalat yapılması dikkat çekicidir. İzmit Gümrükleri Başmüdürlüğünde ise ihracatta kullanılan beyanname sayısı 17668 adetken, ithalatı kullanılan beyanname sayısı 59057 adetle ihracattan daha fazladır.

Türkiye sanayisinin lokomotifi konumundaki Marmara Bölgesi'nin dış ticarete beyanname sayısı ve değer olarak en yüksek değerde çıkması gelişmişlik açısından bu bölge için bir gerçektir. En az değer ve beyanname sayısına sahip il konumundaki Hakkâri hem nüfus hem de gelişmişlik bakımından Türkiye'nin geri kalmış illeri içindedir. Habur sınır kapısının Irak'a açılması Yakın ve Orta Doğu Ülkelerinden ülkemize ithalatın az yapıldığını bunun aksine ihracatın ise daha fazla olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Gümrükler Genel Müdürlüğü Başmüdürlükleri Dış Ticaret Değerleri (Milyon \$)⁽³⁾

Başmüdürlük	İHRACAT			İTHALAT		
	Beyanname Adedi	Tutarı	Oran (%)	Beyanname Adedi	Tutarı	Oran (%)
Gürlbulak Gümrükleri Başmüdürlüğü	1.896	41	0.14	607	17	0.04
Ankara Gümrükleri Başmüdürlüğü	22.511	796	2.76	30.191	3.352	7.34
Antalya Gümrükleri Başmüdürlüğü	11.929	200	0.70	2.056	228	0.50
Bursa Gümrükleri Başmüdürlüğü	45.700	2.677	9.29	37.621	3.233	7.08
Edirne Gümrükleri Başmüdürlüğü	5.396	307	1.07	6.210	867	1.90
Gaziantep Gümrükleri Başmüdürlüğü	9.352	369	1.28	1.972	285	0.62
Hakkâri Gümrükleri Başmüdürlüğü	569	13	0.04	57	1	0.00
İskenderun Gümrükleri Başmüdürlüğü	6.261	670	2.33	1.731	1.221	2.67
Mersin Gümrükleri Başmüdürlüğü	40.485	1.175	4.08	19.957	1.913	4.19
İstanbul Gümrükleri Başmüdürlüğü	452.016	12.407	43.05	416.629	19.114	41.88
İzmir Gümrükleri Başmüdürlüğü	116.097	5.068	17.58	59.057	6.123	13.42
İzmit Gümrükleri Başmüdürlüğü	17.668	3.873	13.44	51.624	8.080	17.70
Malatya Gümrükleri Başmüdürlüğü	901	32	0.11	259	37	0.08
Habur Gümrükleri Başmüdürlüğü	7.006	400	1.39	187	4	0.01
Samsun Gümrükleri Başmüdürlüğü	2.914	160	0.55	876	242	0.53
Sinop Gümrükleri Başmüdürlüğü	1.109	334	1.16	1.366	768	1.68
Trabzon Gümrükleri Başmüdürlüğü	5.155	280	0.97	530	126	0.28
Hopa Gümrükleri Başmüdürlüğü	704	16	0.06	879	30	0.07
Genel Toplam	747.669	28.819	100	631.809	45.641	100

Ocak-Mayıs 2005 döneminde ekonomik faaliyetlere göre dış ticaret değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ekonomik Faaliyetlere Göre Dış Ticaret (Milyon \$)⁽³⁾

Sektör	İhracat	İthalat
Tarım ve Ormancılık	1.099	1.221
Balıkçılık	42	8
Madencilik ve Taşocakçılığı	294	5.750
İmalat Sanayi	27.386	36.502
Diğerleri	153	1.580

Ekonomik faaliyetlere göre dış ticarete en önemli katkı imalat sanayinde yer almaktadır. Dış ticarete en az paya sahip sektör balıkçılık sektörüdür. Madencilik ve taşocakçılığı sektöründe Ocak-Mayıs 2005 döneminde ihracat değeri 294 milyon \$ olurken ithalatta ise 5.750 milyon \$’lık bir dış ticaret gerçekleşmiştir. Tarım ve ormancılık sektörünün toplam ihracattaki payı % 3.8; ithalattaki payı ise % 2.7 olarak gerçekleşmiştir. Bu değerler göz önüne alındığında ülkemiz için tarım ve ormancılığın önemli bir paya sahip olduğunu söylemek mümkündür.

1999–2004 yılları arasında yıllık ve aylık olarak gerçekleşen dış ticaret değerleri Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Yıllık ve Aylık Olarak Gerçekleşen Dış Ticaret Değerleri (1999–2004)
(Milyon \$)⁽³⁾

Aylar	1999		2000		2001		2002		2003		2004	
	İth.	İhr.	İth.	İhr.	İth.	İhr.	İth.	İhr.	İth.	İhr.	İth.	İhr.
1	2.227	1.883	3.229	2.123	4.072	2.236	3.432	2.607	4.426	3.534	6.330	4.619
2	2.788	2.194	3.931	2.263	3.594	2.516	3.038	2.384	4.186	2.923	6.139	3.664
3	3.045	2.402	4.164	2.317	3.109	2.546	3.939	2.919	5.756	3.908	8.452	5.217
4	3.334	1.953	4.491	2.439	3.038	2.616	4.213	2.743	5.211	3.662	7.932	5.071
5	3.409	2.226	4.698	2.338	3.559	2.885	4.304	3.000	5.532	3.860	7.991	5.167
6	3.587	2.122	4.965	2.326	3.299	2.562	3.937	2.771	5.727	3.796	8.468	5.281
7	3.618	2.255	4.678	2.288	3.437	2.484	4.600	3.104	6.267	4.236	8.728	5.629
8	3.178	1.940	4.879	2.044	3.502	2.579	4.419	2.976	5.975	3.829	7.883	4.694
9	3.644	2.274	4.644	2.403	3.425	2.596	4.510	3.218	6.206	4.115	8.487	5.645
10	3.559	2.659	5.024	2.245	3.364	2.813	4.830	3.501	6.575	4.824	8.088	5.863
11	3.848	2.448	5.362	2.499	3.559	2.842	4.962	3.594	5.245	3.970	8.568	5.732
12	4.434	2.231	4.437	2.489	3.441	2.660	5.370	3.242	8.234	4.595	10.474	6.538

1999–2004 yılları arasında yıllık ve aylık olarak gerçekleşen dış ticaret değerlerine bakıldığında özellikle ekim-kasım-aralık aylarında ithalat ve ihracat değerlerinin yılın diğer aylarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Ocak-Mayıs 2005 döneminde ithalat ve ihracatın gerçekleştirildiği ilk 15 ülkenin gösterimi Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Ocak-Mayıs 2005 Döneminde Dış Ticaret Yapılan İlk 15 Ülke ve Değerleri (Mln \$)⁽³⁾

Ülkeler		İthalat Değeri	Ülkeler		İhracat Değeri
1	Almanya	5.235	1	Almanya	3.813
2	Rusya Federasyonu	4.811	2	İngiltere	2.296
3	İtalya	2.912	3	İtalya	2.187
4	Çin	2.377	4	Amerika Birleşik Devletleri	1.877
5	Fransa	2.322	5	Fransa	1.594
6	Amerika Birleşik Devletleri	2.151	6	İspanya	1.201
7	İsviçre	1.949	7	Hollanda	1.108
8	İngiltere	1.844	8	Irak	1.043
9	Güney Kore	1.356	9	Rusya Federasyonu	857
10	İspanya	1.303	10	Romanya	688
11	Ukrayna	1.275	11	B.A.E.	670
14	Japonya	1.188	12	İsrail	584
13	İran	1.104	13	Belçika	563
14	Romanya	941	14	Yunanistan	482
15	Belçika	916	15	Bulgaristan	434

Ocak-Mayıs 2005 döneminde ithalat ve ihracatın gerçekleştiği ilk 15 ülke incelendiğinde hem ithalatta hem de ihracatta en yüksek değere sahip ülke Almanya’dır. İthalatta Almanya’yı Rusya Federasyonu, İtalya, Çin, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri izlerken; ihracatta Almanya’yı İngiltere, İtalya, Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, İspanya izlemektedir.

Ocak-Mayıs 2005 döneminde ülke gruplarına göre gerçekleştirilen dış ticaret değerleri Tablo 5’de verilmiştir.

Ülke gruplarına göre dış ticaret değerlerine bakıldığında dış ticarete en fazla değere sahip ülke grubu Avrupa Birliği ülkeleridir. Avrupa Birliği ülkelerini Asya ülkeleri

izlemektedir. Asya ülkelerinde Yakın ve Ortadoğu ülkeleri ön sırada yer almaktadır. Avrupa Birliği bünyesine 1 Mayıs 2004’de dâhil olan 10 ülkenin dış ticaretteki değeri diğer 15 ülkeye göre neredeyse 12 kat daha az olduğu görülmektedir. Avrupa Birliği ülkeleri ile dış ticaretin yüksek olmasında 1 Ocak 1996 yılında Avrupa Birliği ile yapılan Gümrük Birliği antlaşmasının önemli bir artış nedeni olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Ocak-Mayıs 2005 Döneminde Ülke Gruplarına Göre Gerçekleştirilen Dış Ticaret Değerleri (Milyon \$)⁽³⁾

Ülke Grupları		İhracat	İthalat
A	Avrupa Birliği Ülkeleri (AB)	15.512	19.103
	1- Avrupa Birliği Ülkeleri (15)	14.555	17.686
	2- Avrupa Birliği Ülkeleri (10)	958	1.417
B	Türkiye Serbest Bölgeleri	1.174	287
C	Diğer Ülkeler	12.286	25.670
	1- Diğer Avrupa Ülkeleri	3.217	9.841
	2- Afrika Ülkeleri	1.517	2.269
	Kuzey Afrika Ülkeleri	1.086	1.622
	Diğer Afrika Ülkeleri	430	647
	3- Amerika Ülkeleri	2.315	2.950
	Kuzey Amerika Ülkeleri	2.033	2.307
	Orta Amerika ve Karayip Ülkeleri	162	86
	Güney Amerika Ülkeleri	120	557
	4- Asya Ülkeleri	5.091	10.439
	Yakın ve Ortadoğu Ülkeleri	3.943	2.787
	Diğer Asya Ülkeleri	1.148	7.652
	5- Avustralya ve Yeni Zelanda	112	124
	6- Diğer Ülke ve Bölgeler	35	46

Türkiye’nin 81 ilinde Ocak-Mayıs 2005 döneminde ihracat yapan ihracatçı firma sayısı 30187 firmadır. Yine aynı dönemde ithalat yapan firma sayısı 36080 firmadır. Ocak-Mayıs 2005 döneminde Türkiye’de ithalat ve ihracatta en fazla firma ve değer olarak en fazla değere sahip ilk 10 ilin sıralanmasına ait bilgiler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Dış Ticarete Ocak-Mayıs 2005 Döneminde En Fazla Firma Sayısı ve Değer Olarak En Yüksek 10 İlin Verileri (Milyon \$)^{*(3)}

İthalat				İhracat			
İller	Firma Sayısı	Değer		İller	Firma Sayısı	Değer	
1	İstanbul	22.053	27.273	1	İstanbul	16.612	16.294
2	Ankara	3.347	3.696	2	İzmir	2.743	1.805
3	İzmir	2.534	1.985	3	Bursa	1.779	2.335
4	Bursa	1.467	2.052	4	Ankara	1.731	1.035
5	İzmit	587	4.490	5	Gaziantep	604	650
6	Gaziantep	583	693	6	Denizli	523	532
7	Adana	505	479	7	Konya	489	146
8	Antalya	454	156	8	Adana	469	486
9	Konya	397	163	9	İzmit	466	1.281
10	Mersin	352	161	10	Mersin	462	230

*Sıralama firma sayıları esas alınarak yapılmıştır.

Tablo 6’da; nüfus yönünden Türkiye’nin kalabalık illerinin hem firma sayısı hem de dış ticaret değerlerinin yüksek olduğu gözlenmektedir. Ayrıca Mersin’in coğrafi konumu gereği stratejik bir öneme sahip olduğu söylenebilir. Bunun yanında en fazla firma

sayılarına sahip olan bu illerde organize sanayi bölgelerinin de olması dikkat edilecek bir noktadır.

Özellikle sektör olarak orman ürünleri sanayi incelendiğinde dış ticarete konu olan Tablo 7’de verilen orman ürünleri alt sektörlerinin Ocak-Mayıs 2005 dönemindeki ihracatın, genel imalat sanayi içindeki payı % 2.6; ithalattaki payı ise % 3.2 olarak gerçekleşmiştir. Orman ürünleri sanayinde yer alan alt sektörlerle ait dış ticaret değerleri Tablo 7’de ele alınmıştır.

Tablo 7. Ocak-Mayıs 2005 Döneminde Seçilmiş Orman Ürünleri Alt Sektörlerinin Dış Ticaret Değerleri (Milyon \$)⁽³⁾

Orman Ürünleri Alt Sektörleri	İthalat	İhracat
Canlı ağaçlar ve diğer bitkiler, yumrular, kökler.	18.11	19.04
Ağaç ve ahşap eşya; odun kömürü	308.66	102.52
Odun veya diğer selülozik maddelerin hamurları	108.91	0.54
Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan maddeler	732.92	221.91
Dokumaya elverişli diğer bitkisel lifler, kağıt iplikleri	94.13	14.10
Mobilyalar, tıpta veya cerrahide kullanılan mobilyalar	196.42	378.07
Toplam	1.459.15	736.18

Tablo 7 incelendiğinde ihracatta orman ürünleri sanayinde yer alan alt sektörlerden en yüksek pay mobilya sektöründe; en az değer ise odun veya diğer selülozik madde hamurlarının ihracatında tespit edilmiştir. Akyüz ve arkadaşları 2003 yılında yaptıkları bir araştırmada mobilya sektöründe ihracat fazlalığının yıllara bağlı olarak bir artış eğiliminde olduğunu vurgulamışlardır (4). Bunun yanında ithalatla en yüksek pay kağıt ve karton alt sektöründe olurken en az pay ise canlı ağaçlar ve diğer bitkiler alt sektöründedir. İthalat kaleminin artmasında en önemli faktör kağıt ve karton üretimi için yapılan ithalattan kaynaklanmaktadır. Yine Akyüz ve arkadaşları tarafından 2002 yılında yapılan bir araştırmada kağıt sektöründe dış ticaret açığının yıllara bağlı olarak artış eğiliminde olacağı belirlenmiştir (5).

2005 yılında Gedik ve arkadaşlarının yaptığı bir araştırmada Türkiye’nin Dünya kimyasal odun hamuru üretimindeki payı % 0,15, mekanik odun hamuru üretimindeki payı % 0,15 ve atık kağıt kullanarak yapılan kağıt üretimindeki payı ise % 0,68 olarak bulunmuştur (6). Türkiye’nin kağıt üretiminde kullandığı kağıt hamurunu dışardan aldığı vurgulanmıştır.

Kurtoğlu ve arkadaşları tarafından 1998 yılında yapılan bir araştırmada orman ana ürünleri ihracatının yaklaşık % 70’ini 3 ürün grubu oluşturmaktadır. Bunlar; % 52.2 ile mobilya ürünleri, % 11.3 ile kereste ve % 6.2 ile doğramalardır. Orman ana ürünleri ithalatındaki öncelikli 3 ana ürün grubu ise % 46.7 ile tomruk, % 24 ile mobilya ve % 6.9 ile kerestedir. Bu 3 ürün grubu toplam ithalatın % 80’ini oluşturmaktadır (7).

Dilik ve Kurtoğlu 2001’de ülkemiz doğrama endüstrisine yönelik olarak yaptıkları bir araştırmada ihracatın 1990-1996 yılları itibariyle giderek arttığını ve ithalattan daha fazla değere sahip olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca ithalatında yıllara bağlı olarak azalma ve artma şeklinde dalgalanmalar gösterdiğini vurgulamışlardır (8). Ocak-Mayıs 2005 dönemi için ağaç ve ahşap eşya ithalatının ihracattan neredeyse üç kat daha fazla olduğu görülmektedir.

Yıldırım ve arkadaşları tarafından 2005 yılında yapılan bir araştırmada; Türkiye’nin 2001 yılından 2003 yılına kadar Avrupa Birliği ülkeleri içinde levha endüstrisinde olumlu yönde en fazla değişim gösteren ülke olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca

bu olumlu gelişmelerin ülkemiz levha endüstrisinin gerek Avrupa gerekse Dünya genelinde önemli bir ağırlığa sahip olduğu aktarılmıştır. (9).

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Hem ihracatta hem de ithalatta en fazla beyanname veren ve dolayısı ile oran bakımından en yüksek değere sahip il İstanbul'dur. En az beyanname veren ve değer olarak en az yüzdeye sahip başmüdürlük Hakkâri ilinde yer almaktadır. Burada dikkat çeken nokta en fazla beyanname veren ve en fazla dış ticaret yapan illerin Marmara Bölgesi sınırları içinde bulunmasıdır.

Ocak-Mayıs 2005 döneminde Habur Gümrükleri Başmüdürlüğünde 7006 adet beyanname ile ihracat yapılırken sadece 187 beyanname ile ithalat yapılmaktadır. İzmit Gümrükleri Başmüdürlüğünde ise ihracatta kullanılan beyanname sayısı 17668 adet, ithalatta kullanılan beyanname sayısı 59057 adettir.

Ekonomik faaliyetlere göre dış ticarete en önemli katkıyı imalat sanayi sağlamaktadır. Dış ticarete en az paya sahip sektör balıkçılık sektörüdür. Ocak-Mayıs 2005 Döneminde tarım ve ormancılık sektörünün toplam ihracattaki payı % 3.8; ithalattaki payı ise % 2.7 olarak gerçekleşmiştir.

1999–2004 yılları arasında yıllık ve aylık olarak gerçekleşen dış ticaret değerlerine göre özellikle ekim-kasım-aralık aylarında ithalat ve ihracat değerlerinin yılın diğer aylarına göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Ocak-Mayıs 2005 döneminde hem ihracat hem de ithalatta en yüksek paya sahip ülke Almanya'dır. Dış ticaretin yoğun olarak yapıldığı ülkeler tamamen farklı ülkelerdir. Bu Türkiye'nin farklı pazarlara ulaşma başarısının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Ülke gruplarına göre dış ticaret değerlerine göre dış ticarete en fazla değere sahip ülke grubu Avrupa Birliği ülkeleridir. Avrupa Birliği ülkelerini Asya ülkeleri izlemektedir.

Ocak-Mayıs 2005 döneminde Türkiye genelinde ihracat yapan ihracatçı firma sayısı 30187, ithalat yapan firma sayısı da 36080'dir. Türkiye'nin nüfus yönünden kalabalık illerinin hem firma sayısı hem de dış ticaret değerlerinin yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca Mersin'in coğrafi konumu gereği stratejik bir öneme sahip olduğu görülmektedir. İllere göre en fazla firmalara sahip olan illerde organize sanayi bölgelerinin olması dikkat edilecek bir noktadır.

Ihracatta orman ürünleri sanayinde yer alan alt sektörlerden en yüksek değer mobilya sanayinde; en düşük değer ise odun veya diğer selülozik madde hamurlarının ihracatında tespit edilmiştir.

Mobilya sektörünün ihracatta en yüksek paya sahip olması; şimdilerde olumlu bir seyir izleyen bu sektörün zamanla orman ürünleri sanayindeki dış ticaret payının daha da artacağı izlenimini vermektedir.

2005 yılı ocak-mayıs dönemi için ağaç ve ahşap eşya ithalatı ihracattan daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Bunun yanında ithalatta en yüksek pay kağıt ve karton üretiminde kullanılan hammadde alt sektöründe olurken en az pay ise canlı ağaçlar ve diğer bitkiler alt sektöründedir.

Kâğıt sektöründe ithalatın yüksek olmasının en önemli nedeni kâğıtçılıkta kullanılan hammaddelerin yurt içinden temin edilememesi ve yurt dışından ithal ediliyor

olmasıdır. İthalat kaleminin artmasında en önemli faktör kâğıt ve karton üretimi için yapılan ithalattan kaynaklanmaktadır.

Genel anlamda orman ürünleri sanayi için tüm grupları içine alan bir değerlendirme yapıldığında ihracatın ithalatı karşılama oranının yüksek olmaması orman zengini olan ülkemizin orman esaslı kaynaklarının rasyonel ve verimli bir şekilde kullanılmadığının bir kanıtıdır.

KAYNAKLAR

1. <http://www.dtm.gov.tr/ead/ticaret/Gorunum/dsticgor.htm>, 06.02.2006
2. <http://www.milliyet.com.tr/2005/09/01/son/soneko03.html>, 06.02.2006
3. Anonim, T.C. Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü İstatistik Verileri, 2005.
4. Akyüz, K.C., Akyüz, İ., Serin, H., Cındık, H., Dış Ticarete Mobilya Sanayinin Durumu, Mobilya Dekorasyon Dergisi, 52 (2003)16-25.
5. Akyüz, K.C., Cındık, H., Serin, H., Akyüz, İ., Kağıt ve Kağıt Ürünlerinin Yıllara Bağlı Olarak İthalat ve İhracat Düzeylerinin Analizi, Pazarlama Dünyası Dergisi, 16 (5) (2002) 34-38.
6. Gedik, T., Akyüz, K.C., Akyüz, İ., Yıldırım, İ., Türkiye ve AB Ülkelerinde Kağıt Üretim, İthalat ve İhracat Verilerinin İncelenmesi, I. Çevre ve Ormancılık Şurası Tebliğler, Mart 2005, Antalya, Cilt 3, s. 1242-1249.
7. Kurtoğlu, A., Koç, K.H., Aksu, B., Türkiye Orman Ürünleri Sanayii Dış Ticaretinin Gelişimi, Cumhuriyetimizin 75. Yılında Ormancılığımız Sempozyumu, 21-23 Ekim 1998, İstanbul, Bildiri Kitabı, s. 480-487.
8. Dilik, T., Kurtoğlu, A., Türkiye Doğrama Endüstrisi ve Ahşap Pencere Üretiminde İlke ve Yaklaşımlar, Laminart Dergisi, 11 (2001) 108-114.
9. Yıldırım, İ., Akyüz, K.C., Akyüz, İ., Gedik, T., Levha Sanayinde Seçilmiş Ürünler Bazında Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerindeki Genel Durum, I. Çevre ve Ormancılık Şurası Tebliğler, Mart 2005, Antalya, Cilt 3, s. 1138-1144.